

Sənətkarın xatirəsi

“Ayrılıq”dan Xudafərinə

Yaxud mənəvi bütövlük nəğməkarı

Milli musiqimizin dünya şöhrətli ifaçısı Yaqub Zurufçunun vəfatından 2 il ötür. Onu ilk dəfə 1989-cu ilin payızında Azadlıq meydanında gördük, tanıdık və sevdik. Məqamında gəlib, güneyli Fərhad İbrahiminin həsrət, yanğı ilə qələmə aldığı və Əli Səliminin eyni hisslərlə bəstələdiyi “Ayrılıq” mahnısını o qədər eşqlə ifa etmişdi ki, o gün, unudulmaz hadisə kimi hafizələrə həkk olunmuşdu.

Qarabağda xain düşmənin törətdiyi haqsızlıqlara və vəhşiliklərə qarşı Azadlıq meydanında ayağa qalxan, haqq səsinə dünyaya çatdırmağa çalışın nəhəng izdiham qarşısında xalqımızın acı tale nəğməsinə oxumaqla Yaqub Zurufçu Azərbaycanın qaysaq bağlamayan ayrılıq yarasının sanki hovunu aldı. Bu mahnını böyük Rəşid Behbudovun, ölməz Gülağa Məmmədovun ifasında da sevmişdik. Amma uzun illər Arazın o tayından didərgin düşmüş, qürbətdə bu tay arzusu ilə yanan və o gün doğma xalqına qovuşan bir ifaçının avazında “Ayrılıq” nisgili mənəvi bir bütövlüyə çevrildi.

Başı bəlalər çəkmiş Azərbaycanın 210 il əvvəl (1813-cü ildə) rus və fars şovinistləri tərəfindən “Gülüstən” müqaviləsi ilə Güney və Quzey adlanan iki hissəyə ayrılmasına həsr edilən “Ayrılıq” mahnısı Yaqub Zurufçunun ifasında qulaqlardan qəlblərə işlədi, bizi silkələdi, ayıqları dikəltdi, yatmışları ayıltı. İndi o günü şirin bir xatirə kimi, o tarixin qəhrəmanının 2 il əvvəl amansız pandemiyanın cəngindən xilas ola bilməməsinə isə dərin hüznə yad edirik.

Yaqub Zurufçu 8 aprel 1956-cı ildə Təbrizin Çərəndab məhəlləsində dünyaya gəlib. 7 yaşında Fərvərdin Mədrəsəsində ilk təhsilə başlayan Yaqub elə o illərdə Təbrizdə uşaq konsertlərində iştirak edib və məşhur “Cücələrim” mahnısını ilə tanıdı. 11 yaşından artıq Azərbaycan xalq və bəstəkar mahnılarını seve-sevə ifa edib. 15 yaşında Təbriz Televiziyasında ilk dəfə “Evləri var xana-xana”, “Qoy, gülüm gəlsin, ay nənə”, “Dilbər” mahnılarını ifa edib.

Yaqub bəyə Azərbaycan sevgisi, onun musiqisinə, mədəniyyətinə dərin bağlılıq atasından keçib. Dediyyə görə, atası bir vaxtlar Bakıda yaşayıb. Yaqub dünyaya gözünü açandan ondan Bakı, Azərbaycan, onun tarixi, mədəniyyəti, insanları haqqında sevgi dolu hekayətlər dinləyib. Onun bütöv Vətən dünyası belə yaranıb.

Təbrizdə ilk çıxışından sonra tamaşaçı Yaqub Zurufçunu ekranlarda, konsert salonlarında bir az da yaxından görmək istəyib. Təbrizin, Tehranın Radio və Televiziyaları da tamaşaçının xahişi ilə onu efire dəvət edirdilər.

Amma yeniyetməlik illərinin şöhrəti onun gözlərini qapatmayıb, düşünüb ki, təhsil almağın vaxtıdır. Tehran Universitetinin iqtisad fakültəsində təhsil almağa başlasa da, opera xorunda öz musiqi fəaliyyətinə davam edib.

Yaqub Zurufçunun azad düşüncəsi ifalarına qanad taxıb. 1979-cu ildə İranda Xalq İnqilabından 1 il sonra sənətkar Almaniyaya köçməli olub. Elə orada da peşəkar musiqi təhsili alıb. Əvvəl Hamburqda, sonra isə Amerikanın Florida ştatının Myami Universitetində vokal sənətini dərinlən mənimsəyib.

Azərbaycana ilk gəlişi isə xalq hərəkatının kükrədiyi 1989-cu ilə təsadüf edib. Almaniyada konsert zamanı tanış olub dostlaşdıqları Gülağa Məmmədovun dəvəti ilə Bakıya gəlib. Elə həmin il Yaqub Zurufçu ilk konsertlərdən yığılan bütün vəsaiti doğma torpaqlardan - Qərbi Azərbaycandan və Qarabağdan qovulmuş, didərgin salınmış evsiz-əşiksiz həmvətənlərimizə yardım fonduna köçürüb.

Xatırladaq ki, hələ 1985-ci ildə Almaniyada konsertdə Gülağa Məmmədovun təklifi ilə Rəşid Behbudov öz konsertində 29 yaşlı Yaqub Zurufçunun çıxışına icazə verib. “Ayrılıq” mahnısını onun ifasında dinləyən sənətkar gənc soydaşımızı qucaqlayaraq ona xeyir-dua verib: “Daha arxayınam ki, məndən sonra davamçım var!”

Yaqub Zurufçu milli musiqimizi Avropa-da – Almaniya, İngiltərə, Fransa, İspaniya

ilə yanaşı, ABŞ-da, Kanadada, Braziliyada, Cənubi Afrikada, Misirdə, Mərakeşdə, hətta uzaq Yaponiya və Avstraliyada da uğurla səsləndirib və sevdirib.

2015-ci ilin sentyabrında yurdsevər müğənni Azərbaycan professional musiqisinin banisi Üzeyir Hacıbəylinin 130 illik yubileyinə onun və davamçıları olan bəstəkarlarımızın əsərlərindən ibarət maraqlı mahnı albomu hazırlayıb və dahi bəstəkarın ev muzeyində təqdimatını keçirib.

Ulu öndər Heydər Əliyev Amerikada müalicə olunarkən müğənni ona baş çəkib, böyük rəhbərin sevdidiyi mahnıları pianoda ifa edib. Müalicədən sonra Bakıya qayıdan Heydər Əliyev Prezident Aparatında Yaqub bəyi qəbul edərkən demişdi: “Mən səni, sən sənətini çox sevirəm. Təbiidir, səni məndən başqa da Azərbaycanda çoxları, hamı sevirlər. Çünki sən Azərbaycanın o ağır illərində xalqımıza öz mahnılarıyla, öz sənətinlə çox qürur verməsin, mənəvi dayaq olmusan!”

Otay-butayın ortaq nəğməkarı Yaqub Zurufçunun Almaniyada, ABŞ-da, Kanadada, Azərbaycanda və digər ölkələrdə 30-dan çox musiqi albomu işıq üzünə görüb. O, 1995-ci ildə respublikada ilk professional səsyazma studiyasını yaradıb. Müstəqillik illərində Müdafiə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə hərbi hissələrdə geniş konsert proqramı ilə çıxış edib. Şəhidlərin xatirəsinə “Ağlama, anam, mənə...” mahnı-elegiyasını bəstələyib.

Yaqub Zurufçunun 2019-cu il oktyabrın 12-də Heydər Əliyev Sarayında solo-konserti oldu. Dahi Üzeyir Hacıbəylinin əsərlərinin, Bülbülün, Rəşid Behbudovun repertuarlarından klassik mahnıların, bütöv Azərbaycana, doğma Təbrizə və Bakıya həsr edilmiş musiqi əsərlərinin səsləndirildiyi, respublikamızın görkəmli mədəniyyət və incəsənət xadimlərinin, çoxsaylı pərəstişkarın iştirak etdiyi həmin möhtəşəm konsert, sanki, Yaqub Zurufçunun sevimli xalqı ilə vida konserti oldu.

Yaqub Zurufçu 14 sentyabr 2021-ci ildə 65 yaşında Bakıda amansız pandemiya ilə savaşa dünyasını dəyişdi. Konsertə olduğu klip isə onun vəfatından sonra işıq üzünə gördü. Söhrab Tahirin sözlərinə bəstələdiyi “Daha” mahnısının video çəkilişi Xudafərin körpüsü üzərində sənətkarın 11 yaşlı oğlu Atillanın iştirakı ilə aparıldı. Bir milləti ikiye bölən tikanlı məftillər fonunda “Ayrılıq” mahnısına çəkilən klipi birlik rəmzi olan Xudafərin körpüsü üzərində lentə alınan “Daha” mahnısı təmmələdi.

Ramilə QURBANLI